

GENEALOGISK UTREDNING

rörande

MURRAYARNA I TYSKLAND

av

Malcolm Murray

Slutförd i november 1974
Nyutgåva augusti 2003

INNEHÅLL

Förord	4
Redogörelse för utredningen	4
Vissa huvudresultat	5
Kaufmanns-Zunft Memel	5
Skotsk tradition vid val av namn för barnen	6
Förord till nyutgåva	6
I. Memel—Murrayarna 1648—1728	7
Generationen A.	7
1) Wilhelm Murray I.....	7
2) Alexander Murray	7
Generationen B.	8
3) Andreas Murray I	8
4) Maria Murray, dotter till Wilhelm M. I och gift med P.A.Jursky.....	9
5) Elisabeth Murray, gift med Laurentz Fenton.....	9
6) Wilhelm Murray II (sannolikt son till Wilhelm M I)	10
7) Christian Murray	10
8) Johann Murray I, ev. far till Johann M II, ...	10
9) Jacob Murray.....	11
Generationen C.	12
10) Maria Murray, dotter till Andreas M I.....	12
11) Anna Murray, dotter till Andreas M I	12
12) Wilhelm Murray III, son till Andreas Murray I.	13
13) Andreas Murray II.....	13
14) Johann Murray II, gift med Anna Murray	14
15) Catharina Murray, syster till Johann Murray II.	14
15) Anna Murray, gift Menorgem.	15
17) Anna (Catherine) Murray, gift Knopf.....	16
Generationen D.	16
18) Andreas Murray III.....	16
19) Anna Murray, gift Nicolai, dotter till Johann M II	16
20) Catharina Elisabeth Murray, yngsta dotter till Johann M II	17
21) Johann (John) Murray III, son till Johann M II.....	17
Tillägg till uppgifterna i Kap. I	17
II. Thomas Murray i Danzig – ”agnatus”	17
III. Murray’s of Cobairdy	18

IV. Äldre uppgifter om samband mellan vår familj Murray och Skottland.....	19
Familjens vapen	19
Familjevapnet.....	21
Bilaga 1: Översikt över Memel-Murrayarna.....	23
Bilaga 2: Relationer Murray-Wilcke.....	24
Familjerna ej fullständigt redovisade.....	24
Bilaga 3: Sannolika relationer för Thomas Murray, ”agnatus” i Danzig	25
Bilaga 4: De politiska förhållandena i stort i Ost- och Västpreussen under tiden 1630 - 1730.....	26

Förord

Redogörelse för utredningen

För de Murray-släktingar som delar mitt intresse för genealogi har jag velat lämna en liten orientering om vad vi vet idag om våra Murray-förfäder, fastän mina amatörforskningar givit relativt klen resultat.

Huvudmaterialet är fortfarande det som professor Robert Murray samlade, brevlades genom släktingar och genom tyska genealoger, bl.a. Elman och Sembritzki. Då som nu försvårades forskningen av läckor i beståndet av kyrkböcker. I den lutherska Johanniskyrkan i Memel fördes register för viss del av befolkningen av kyrkoherden, för huvuddelen av stadens borgare (även de icke lutherska) av diakonen. Jordfästningsböckerna saknas helt före 1716. Kyrkoherdens böcker saknas för vissa perioder på 1600-talet. Diakonens dop- och vigselböcker saknas före 1706. Från 1675 fördes inom staden särskilda böcker för de reformerta. Av dessa är dopböckerna bevarade. Jordfästningsböcker finnes från 1692, men vigselböckerna saknas för aktuell tid.

Möjligen har kyrkliga anteckningar om reformerta i Memel före 1675 gjorts i Königsbergs Burg-Kirche. Om dessa böcker existera är för mig ännu okänt.

Jag har om de ännu existerande böckerna från Memel på 1600-talet korresponderat med en herr Grigoleit i Västtyskland och fått dem på nytt genomsedda av honom själv eller, där det gällt de i Östtyskland bevarade, av hans ombud. I vissa fall har jag fått fotokopior av intressanta sidor. I några fall har jag vid noggrant studium funnit, att notiser om en Murray förbigåtts av såväl Grigoleit som Robert Murrays medhjälpare. Ett studium av de kyrkliga originalanteckningarna vore därför av stort intresse. Huvuddelen av de aktuella finns i Östtyskland, några original och vissa fotokopior i Göttingen. I Västtyskland finns vissa böcker från Danzig i original. Domprosten Robert Murrays och mitt försök att få studera i östtyskland 1973 ledde tyvärr ej till omedelbart resultat. Vi erfor dock, att inom Östtyskland allt intressant material samlats till Leipzig.

Grigoleit har även studerat en hel del andra arkivalier från Memel och har kunnat komplettera bilden genom vissa handlingar rörande ekonomiska förhållanden, t.ex. fastighetsskatter, förmåner för omyndiga barn, köp av fastigheter.

Själv har jag studerat en del litteratur, i något fall hitlånad från Tyskland. Följande böcker har varit de mest intressanta ur vår synpunkt:

Johannes Sembritzki, (apotekare i Memel, med vilken professor Robert Murray korresponderade) Geschichte des Königl. Preuss. See- und Handelsstadt Memel (Memel 1900),

Jahn und Schreiber: Die Memeler Kaufmannszunft 1597—1822 (Memel 1929)

Georg Conrad: Geschichte der bürgerligen Familien Wilkins von 1620 bis 1905; als Handchrift gemacht. (Görlitz. Druck von C.A.Starke 1905) - - - - - (Lånad 1962 från Sächsische Landesbibliothek, Dresden)

Professor Murray börjar i släktboken sin redovisning av släkten med vår stamfar Andreas' föräldrar Johann Murray och dennes hustru Anna, född Murray, och uppger dem vara fränder.

Vissa huvudresultat

I korthet kan resultatet av våra senaste forskningsförsök sägas begränsa sig till:

- a) Anna Murrays far och minst två, sannolikt tre syskon till henne är numera kända,
- b) Johann Murrays syster är väl känd,
- c) Memel-Murrayarnas sociala och ekonomiska miljö är bättre känd än förut, samt
- d) sannolikt kan släktens ursprung i Skottland sökas i Aberdeen.

Kaufmanns-Zunft Memel

I Memel uppträder, såvitt känt, namnet Murray första gången 1648, då Wilm Moray aus Schottland står upptagen som medlem av köpmännens och hantverkarnas gille, Kaufmannszunft (i det följande kallat Zunft). Näste medlem med namnet är Alexander Murray, vilken dyker upp 1654.

Memels Kaufmannszunft var en organisation, ett gille, för köpmän, handelsmän och hantverkare. Det har spelat en väsentlig roll i stadens näringsliv, och man talar om Kaufmannszunfts "Selbstverwaltung". Ledningen utövades av en liten grupp, inom vilken man ofta efterträdde varandra i ämbetet som ålderman. De offentliga skyldigheter som dessa ledare fick åta sig gjorde, att icke sällan relativt unga medlemmar utsågs för uppgiften. Zunfts betydelse ökades genom att i såväl Memels Stadtgericht som Handelsgericht några medlemmar skulle tagas ur gillet, och att även de övriga ofta valdes bland Zunftmedlemmarna. Stadens handelsrätt dominerades så av Zunftmedlemmar, att den kunde betraktas som en institution inom gillet. Även i kyrkorådet var gillet representerat.

Den bevarade förteckningen över Zunftmedlemmar är icke årlig. När man ett år möter ett nytt namn i Zunftregistret, är det därför icke säkert, att det är året för vederbörandes inval. Han kan ha vunnit inträda något eller några år tidigare.

I kyrkliga eller världsliga handlingar från Memel finner vi notiser om de förut nämnda Wilm Moray och Alexander Murray samt om efterföljande Murrayare eller deras hustrur med följande ungefärliga frekvens:

1640	—	1649	1
1650	—	1659	3
1660	—	1669	15
1670	—	1679	15
1680	—	1689	30
1690	—	1699	20
1700	—	1709	15
1710	—	1719	10
efter 1720			3

I "Murrayana" (professor Robert Murrays anteckningar) sägs - i huvudsak riktigt - att med Johann Murray, död 1722, dog Murrayarna i Memel ut.

Det är ingalunda givet, att alla de Murrayare, som uppträder i Memel under denna tid är befryndade. Deras relationer är endast delvis med säkerhet kända. Jag har likväl tillåtit mig att schematiskt gruppera de personer, födda till namnet Murray, som vi finner i Memel vid denna tid. De har i Bilaga I. upptagits i fyra generationer A — D, varvid, på sätt som framgår av bilagan markerats, dels med säkerhet kända relationer mellan syskon och mellan föräldrar och barn och dels andra sannolika eller åtminstone väl tänkbara relationer.

Skotsk tradition vid val av namn för barnen

Vid studiet av materialet i följande redovisning kan det vara av värde för den intresserade att veta, att det funnits en tradition i Skottland och skotska familjer, att söner och döttrar i en familj namngiva efter sina förfäder och släktingar i viss ordning. Förste sonen fick sin farfaders namn, den därpå följande morfaderns, den därpå följande faderns (om detta ej redan var upptaget för förste sonen) samt de därpå följande sönerna farbröders och morbröders namn. På motsvarande sätt fick första dottern sin mormoderns namn, nästa dotter sin farmoderns namn, nästa dotter sin moders samt följande döttrar namn efter fastrar och mostrar.

Under aktuell tid ingicks minst två, sannolikt tre äktenskap mellan Memel-Murrayare och medlemmar av familjen Wilcke. I Bilaga 2. redovisas relationerna mellan dessa familjer.

I Bilaga 3. redovisas schematiskt släktskapsförhållanden för köpmannen i Danzig Thomas Murray, kallad "agnatus" av "vår" Andreas Murray.

I Bilaga 4 meddelas vissa upplysningar om de politiska förhållandena kring Ost- och Västpreussen under tiden 1630 - 1730 till ledning för den som inte har historien aktuell för sig.

Slutligen vill jag hjärtligt tacka min kusin, direktör Uno Murray, som skrivit rent detta manus och som med sitt släktintresse uppmuntrat författaren. Vi har bl.a. på skotsk botten delat släktforskandets fröjder och besvikelser.

Släktfonden har välvilligt bekostat mångfaldigandet och utsändning av detta arbete. Fondens ledning hoppas väl, liksom Uno och jag, att några yngre krafter skall känna sig manade att ta nya tag.

Stockholm i november 1974

Malcolm Murray

Förord till nyutgåva

När min Far, Uno Murray, avled 1996, efterlämnade han en hel del anteckningar efter sina och Malcolm Murrays forskning rörande bl.a. Murrayarna i Memel och Skottland. Det jag fann vid en första genomgång består till stor del av handskrivna anteckningar, som är svåra att tolka. I november 2001 fick jag ett e-brev av min kusin Urban, som väckte tanken att inför slakten redogöra för vad vi vet om Murrayarna i Memel. Då fann jag bland anteckningarna denna mycket utförliga rapport i ämnet. Minnet väcktes av det stora nöje Malcolm och Far hade av att tillsammans utföra ett mycket omfattande detektivarbete för att forska fram familjens historia, inte minst under deras resa till Skottland.

Jag anser att rapporten är av mycket stort värde och väl värd att arbeta vidare med. Därför har jag använt numera tillgänglig teknik och läst in den i datorn med teckenigenkänning och redigerat materialet. Med glädje har jag utnyttjat dagens teknik för att infoga Anna-Stina Murray's vackra familjevapen på titelbladet och på sidan 21. Min förhoppning är att rapporten på nytt skall bli känd i slakten och kanske även ge inspiration till de nya forskningsinsatser Malcolm hoppas på som avslutning av sitt förord.

Upplands Väsby i augusti 2003

Thomas Murray

I. Memel—Murrayarna 1648—1728

Generationen A.

1) Wilhelm Murray I

- 1648 Wilm Moray aus Schottland är Zunft-medlem (tidigast 1646)
- 1661 och 1662 är han fadder, 1662 även hans fru
- 1663 bekräftar han mottagandet av 50 Floren på en fordran
- 1664 bekräftar han mottagandet av ytterligare 37 Floren
- 1665 är Wilhelm Murraysche (fru WM I) fadder två gånger (D R Joh)
- 1665 är W. Murray fadder när Jacob Mürau och hans hustru Maria döper sin dotter Anne Catharina (möjligen är det Wilhelm II som avses, se nedan)
- 1668 , kallad "Bürger und Handelsmann alhie", köper han kontant en fastighet på Ledergasse (!) där det låg garverier. Ett av vittnena är Patrick Hamilton. Ledergasse låg utanför själva stadskärnan. 1639 erhöll "auch die Einwohner der Ledergasse auf Churf. Freyheit mit Brauen und Handeln".
- 1668 skriver Wilhelm Murray som nr 2 av 13 undertecknare på en framställning till hertigen från "Chrämer" i Memel.
- 1670 Wilhelm Murray "Schotte" är vittne till en överenskommelse mellan Hans Kant (Immanuel Kants farfar) och dennes svåger Hans Karr. Ev. vite till Eddens kyrka eller till de reformerta. Aven Thomas Schrumger (!) vittne.
- 1679 talas om "Seel Wilhelm Murray Witwe". Hon har en fordran på 37 Gulden och 19 Groschen i Kannengiesermeister Christoph Schultz' kvarlåtenskap. Mstr Andreas Murray har där samtidigt en fordran på 13 Gulden - (37+13 = 50!)

Kända barn till Wilhelm M. I

Maria, gift Jurski

Troligen även Andreas M. I, Christian M. och Elisabeth, gift Fenton, barn till WM I

Möjligen också Jacob M. och Johann M. Även Anna Murray, gift Menorgem, kan tänkas vara dotter till WM I.

2) Alexander Murray

- 1654 är Alexander Murray Zunft-medlem (tidigast 1652)
- 1656 får Alexander Murray, borgare i Memel, skyddsbrev med rätt att handla i Ermeland med två hästar och egen börda. (Ermeland del av Preussen, belägen öster om Weichselmynningen)
- 1657 A. Murray återfinnes i förteckning över borgare i Memel.
- 1662 är "Zander Morrai" d. Branntwein bienner" fadder. En förordning av 1667 "Walt-Articuli" fastslog i art 48:"Kaufmann" får också brygga men då ej föra kramvaror; "Kaufmann" får också föra kramvaror, men då ej brygga, "Krämer" får också brygga men då ej driva handel.
- 1665 är A M fadder två gånger (i varje fall den ena gången D R Joh.)
- 1667 skriver "Frau Alexander Murray" under "Beschluss des Kaufmannszunft" i Memel.

1670 19/5 Zand Murray fadder (D R Joh.)

Några barn till Alexander Murray är ej med säkerhet kända. Namnet Alexander möter inte i fortsättningen bland Murray-ättlingar i Memel utom i familjen Fenton (se 5/ Elisabeth Murray). Där döps 1691 en son (den tredje i ordningen?) till Samuel Alexander.

Generationen B.

3) Andreas Murray I

1634, omkr. 5/1, föds Andreas Murray I; (slutsats av bevarad bibelanteckning.)

1664 29/4 är Andr. Murray, Kürschner, fadder. (Hudar och lädervaror var under 1600-talet den viktigaste delen av den skotska exporten till de preussiska hamnarna)

1670 1/7 är Andr Morraysche, Kürscherin a.d.Vorstadt, fadder

1675 föds sonen Wilhelm, död 1695

1678 är Frau Andr. Murray fadder

1679 har Mstr Andreas Murray, Kürschner, en fordran på 13 Gulden i kvarlåtenskapen efter Kannegiessermeister Christoph Schultz' (Jfr WM I)

1681, 1683 och 1684 är AM I fadder bl.a. i familjerna Barclay och Rollo.

1682 är AM I fadder vid dop av en son till Anna Menorgem, född Murray.

1685 är fru AM I fadder

1686 är AM I Zunft-medlem (tidigast 1681)

1686 och 1688 är AM I fadder — 1688 jämte sin hustru vid dop av en son till Anna Menorgem, född Murray.

1689 är fru AM I fadder

1690 AM I som "Eltermann" är fadder inom familjen Wilcke.

1692 vet man att AM I äger två hus

1693 och 1694 är AM I — eller AM II— fadder,

1694 i januari förlorar AM I sin svärson Christoff Heinsch; I juli gifter sig dottern Anna med Johann Murray II, "Bürger, Kaufmann und Handelsmann alhie".

1695 är AM I fadder vid dopet av "Mr"(!) Hans Mitchells son Jacob.

1695 åtar sig "Frau Maria, gebohrene Murray" att sörja för sina omyndiga barn med C. Heinsch på närmare angivet sätt, "in assistentia ihres Vaters, des wollehrenfesten, grossahrthbaren und wollweisen Herrn Andreas Murrayen, Gerichtsverwandter alhie".

1695 förlorar AM I sin son Wilhelm och gör härom en anteckning — den sista av hans hand — i familjebibeln.

1701 är "Andreas Murray sen." (!) vittne, när Gottfriede Oehm jun. säljer sitt hus i Friedrichstadt för 500 Floriner.

1703 köper Andreas Murray "sen. Gerichtsverwandter alhie" en byggnad för 400 Floriner. Johann Murray tecknar under som svärson och "als folgender Erbe".

1705 10/5 dör AM I enligt bibelanteckning.

1710 “Andreas Morrin Ehegattin begraben”.

Kända barn till AM I:

Maria, gift (1) med Heinsch och (2) med Oehm,
Anna, gift med Johann Murray,
Wilhelm, f. 1675, d. 1695,
med stor sannolikhet även Andreas Murray II.

+++++

Andreas Murrays I far är ej med säkerhet känd. För att det var Wilhelm M I “aus Schottland” talar i viss mån:

att AM I döper sin ene son, den säkert kände, till Wilhelm,

att AM I och WM I:s änka båda har fordringar i samma dödsbo (13+ 37 Gulden)

att AM I är Kürschner och WM I köper fastighet på “Ledergeese”, där det fanns garverier,

att AM I har goda kontakter med vissa skottar i Memel: Barclay, Rollo, Mitchell.

att AM I liksom WM I är ekonomiskt väl ställd och husägare i Memel samt

att WM I och AM I båda intar ledande ställning bland köpmännen —WM I 1668 andre undertecknare av en framställning till hertigen, AM I Eltermann 1690, Gerichtsverwandter 1703.

4) Maria Murray, dotter till Wilhelm M. I och gift med P.A.Jursky.

1671 är ”J. Maria, Wilhelm Murrays Tochter” fadder

Före 1673 gifter hon sig med Paul Andreas Jursky, som 1670 (1671, eller 1672) blir reformert präst i Memel efter att ha varit lärare vid den reformerta skolan i Königsberg. Han efterträdde Petrus Figulus, en svärson till Johann Amos Comenius (1592—1670), dan kände reformerte pedagogen och biskopen, som bl.a. skrev läroböcker för svenska skolor på uppdrag av Axel Oxenstierna. — De reformerta i Memel disponerade från 1667 ett privathus för gudstjänster. Detta brann ner vid en stor brand 1678. 1681 lades grunden till den nya reformerta kyrkan.

1679 är Maria faddar samtidigt med Elisabeth Fenton, f. Murray.

1679 är Maria också fadder dels vid dopet av Fentons första barn dels vid dop inom familjen Barclay.

Makarna Jurskys barn:

1673 Anna

1677 Johannes

1680 Wilhelm

1684 Andreas

1686 Christian (vid detta dop är Christian Murray — se nedan— fadder; möjligen barnets morbror)

1686 eller 1688 förlorar Maria sin man.

5) Elisabeth Murray, gift med Laurentz Fenton.

1677 blir Laurentius Fenton från Skottland Zunft-medlem

1679 är Elisabeth Fenton, f. Murray, fadder samtidigt med Maria Jursky, f. Murray

1687 är Elisabeth Fenton fadder vid dop av en son till Hans Karr och Sophia Kant.

1690 är Laurentz Fenton ålderman i Zunft

Makarna Fentons barn:

- 1679 Margaretha, m. Maria Jursky (moster?) som faddar,
- 1682 Elisabeth
- 1684 Wilhelm (död 1686)
- 1687 Maria
- 1688 Laurentius
- 1689 tvillingarna Catharina och Anna
- 1691 Samuel Alexander med fadder. bl.a. "David Ernst Jablonski, Hofprediger" i Berlin och "President der Akademie der Wissenschaften", en son till P.A.Jurskys företrädare som präst i Memel, Petrus Figulus,
- 1693 Jacob.

Elisabeth Fenton födde således sina barn mellan 1679 och 1693 och kan väl vara syster till Maria Jursky, som föder sina barn mellan 1673 och 1686. Maria var med säkerhet dotter till Wilhelm M I. Namnet Wilhelm på Elisabeths son, född 1684, kan tyda på att även hon är WM I:s dotter. Elisabeth och Maria är samtidigt faddrar 1679. Maria är fadder vid dopet av Elisabeths första barn, en svåger till Maria är fadder 1693 vid Jacobs dop. Tydligen har Maria och Elisabeth nära relationer, troligen är de systrar — eller kanske halvsyskon— eftersom deras första döttrar har fått olika namn, Anna och Margaretha.

6) Wilhelm Murray II (sannolikt son till Wilhelm M I)

- 1665 är W. Murray nr 6 av 12 faddrar vid dopet av Jacob Murrays dotter Anna Catharina — möjligen avses Wilhelm M I, men Wilhelm M II tar senare hand om flickan som sin styvdotter.
- 1680 tar WM II Jacob M:s efterlämnade dotter som styvdotter.
- 1686 blir WM II Zunft-medlem,
- 1689 kallas han "alhie B.u.K." vid styvdottrens vigsel ("B.u.K." = Bürger und Kaufmann)
- 1692 äger WM II hus i Memel,
- 1700 är WM II fadder
- 1701—1707 betalar WM II skatt för 2 Stätte i Memel och 1 Stätte i Alte Dange (en förstad, som bl.a. omfattade Ledergasse) Det är ej känt, om WM II var gift eller om han hade barn utöver styvdottern.

7) Christian Murray

- 1686 är Christian Murray fadder vid dopet av Maria och P.A. Jurskys fjärde son till Christian, dels vid ett annat dop.

Det förefaller rimligt, att den fjärde sonen i familjen Jursky fick sitt namn efter en morbror, som också var faddar. Christian skulle i så fall vara son till Wilhelm M I. Åldersmässigt kunde dock Christian M, om han var en ung fadder, ha tillhört en tredje generation. Jacobs dotter Anna, liksom Johann M II, båda förda till generationen C, är båda födda 1665.

8) Johann Murray I, ev. far till Johann M II,

Existensen av en Johann Murray, äldre än Johann Murray II, framgår av en anteckning i lutherska kyrkans jordfästningsbok:

- 1709 28/5 "ist Johann Murren nachgelassene Witwe mit der ganzen Schuhle aller Glocken dem Lied vor der Thür und Begleitung zur Kirche beerdigt". (Johann M II:s hustru lever till 1718, han själv till 1722)

I Sembritzskis Memelbok sägs i det kapitel, som behandlar tiden 1625—1713: “denen Dignitarius bloss wird erlaubet, ein Traues Lied vor der Thür singen lassen. F.E.Rath soll aber zuvor entscheiden, ob es dessen würdig sey”

1684 är en Johann Murray fadder — kan även vara Johann M II.

Säkra belägg för att JM I haft barn saknas. I Wilkeboken anges utan hänvisning till någon källa, att en Johann Murray, Kaufmann, vore far till Catherine Murray, 1683 gift med David Wilcke och syster till Johann M II. Det gemensamma namnet Johan ökar sannolikheten av att denna uppgift är riktig.

JM I omnämns ej direkt i Memel i några andra källor från tiden. Om han är far till JM II, som 1693 kallas Johann Murray “aus” (från) Johannesburg (Schoden)^{*)} kan han tänkas ha stannat kvar i Schoden, när sonen flyttade till Memel. Han kan också tänkas ha gått bort tidigt, kanske innan Johann gifter sig (1694), möjligen också innan dottern Catharina gifter sig (1682 eller 1683), båda i Memel.

Om Memel-Murrayarna haft ett gemensamt intresse i en “lokalavdelning” för köpenskap i Schoden, kan man tänka sig, att verksamheten först leddes av Jacob, att vid hans bortgång, omkring 1680, Johann M I med sonen Johann M II drev verksamheten. Möjligen kan Wilhelm M III:s död 1695 i Litauen tyda på att Johann M II blivit ersatt, när han från Schoden flyttade till Memel 1693.

9) Jacob Murray

1665 låter Jacob Mürau och Frau Maria döpa sin dotter Anna Catharina i Johanniskyrkan i Memel. Tolv faddrar, däribland 6. W. Murray - - - 9. J. Maria, 10. Diac uxor.- Då Maria står utan efternamn, torde detta vara Murray. I så fall torde J. Maria vara Maria Murray, dotter till Wilhelm M I och sedermera gift Jursky.

1689 “J. Anna, Jacob Murrays zu (i) Johannesburg nachgelassene Eheliebliche, H.Wilhelm Murrayen alihie B.u.K., seit 9 Jahren treue Pflegstochter” gifter sig i Johanniskyrkan med Fouriren vid Överstens kompani Adam Knopf.

Såväl Jacob som Maria Murray torde ha avlidit senast 1680. Att Wilhelm M II tar hand om deras dotter kan tyda på att det var han som var fadder vid dopet 1665.

Jacob M kan vara son till Wilhelm M I eller Alexander M. Att “J. Maria” är fadder 1665 kan tyda på att hennes far Wilhelm I också är Jacobs far.

Följande uppgifter i Fischers bok om skottar i Preussen kan hänföra sig till denne Jacob Murray,

1644 Jac Morra, borgare i Domnan, var en av sju skotska “krämare” vid marknaden i Wehlau,

1649 Jacobus Mora tillhör skotska borgare i Posen. “Honestus J.M” var “da civitate Edeburg regni Scotiae oriundus”.

Med hänsyn till uppgifterna från giftermålet 1689 ovan kan följande notiser knappast hänföras sig till här behandlade Jacob M:

1680 James Murray en av de skotska borgarna och invånarna i Tilsit

1687 Jacob Murray i Tilsit krävs för fyrtionde gången på en skuld.

---

^{*)} Med Johannesburg avses en ort Skuody i Samogilien, som i slutet av 1500-talet gjordes till köpstad med namnet Johannesburg. Förtyskningen “Schoden” blev dock den vanligare benämningen.

Generationen C.

10) Maria Murray, dotter till Andreas M I

1683 är "Maria Murray, Andreas Murray J. Tochter" fadder

Troligen före 1692 gifter sig Maria med Christoff Heinsch. En Christoff Heinz aus Memel blir Zunft-medlem redan 1646, en Jeremias Heinsch 1660 och en Christian (!) Heinsch aus Memel 1690. Den senare torde, trots förnamnets skrivning, vara Marias make Christoff.

1694 dör Christoff Heinsch i "Sarkauschar Krige, 3 Meilen von Königsberg" drygt 39 år gammal.

Barn (i livet vid faderns bortgång; kusiner till Andreas M III)

David

Anna Elisabeth

Cristoph, alla omyndiga vid faderns bortgång.

1695 åtar sig Maria Heinsch — "in assistentia ihres Vaters" — att med hjälp av den avlidnes kvarlåtenskap svara för barnens uppfostran, att till dottern vid gifte lämna viss utstyrsel samt 300 Floren kontant; sönerna skulle som vuxna få vardera 300 Floren kontant samt möjlighet att studera polska, eller om de föredrog att sluta studierna, en ytterligare summa av 100 Floren. Den avlidne omtalas om "Meister" C.H. "Bürger und Kürchner alhie". Penningvärdet av nämnda legat kan illustreras av uppgiften, att en bestämmelse av 1681 fastställt, att årslönen tullpostarbetare skulle vara 27—36 Floren.

1695 gifter Maria om sig med Gottfried Oehm "Bürger und Handelsmann alhis". En Gottlieb Oehm blir Zunft-medlem 1686 (samtidigt med Andreas Murray). Gottfried Oehm junior aus Memel blir medlem 1699. En Georg Oehm aus Memel tillkommer 1707. Gottlieb antagligen felskrivet eller felläst: 1699 talas om "Gottfried junior". Denna var med stor sannolikhet Marias andre man.

1711 är fru Oehm, sannolikt Maria, fadder jämte Frau Murrayin, sannolikt hennes syster Anna, vid dopet av Diakonen Wilhelm Wilckes första barn. Wilhelm Wilcke är son till David Wilcke och Catharina Murray,. Annas svägerska (och alltså kusin till Andreas M III)

1713 gifter sig Barbara Regina Oehm, sannolikt Marias dotter och AM III:s kusin med Friedrich Wilcke, yngre bror till nyssnämnde diakonen Wilhelm Wilcke (och kusin till AM III) Barbara Regina Oehm och hennes man Friedrich W. låter 1714 döpa en dotter till Maria, varvid bl.a. "Joh. Murray, Merc" är fadder, och 1719 döpa en annan dotter till Dorothea, varvid bl.a. "Georg Oehm, Merc." är fadder.

Gottfried Oehm kallas, när han 1714 är fadder vid ett dop för "senator"

11) Anna Murray, dotter till Andreas M I

(1684 och 1686 är en Jgfr Anna Murray fadder — kan vara denna Anna Murray eller troligen Jacobs dotter, som gifter sig 1686, eller Anna Murray, gift Menorgem, som föder en son 1688)

1691 är Anna Murray fadder

1694 gifter sig Anna med Johann Murray "Bürger, Kaufmann unde Handelsmann alhie".

1695 och 1707 är "Frau Murraysche Joh." fadder,

1711 är Frau Murrayin jämte Frau Oehm faddrar vid dop inom familjen Wilcke, sannolikt systrarna Anna och Maria,

1714 är Anna åter fadder,

1718 10/3 blir "Frau Johann Murrayin in der litth. Kirche mit einer Leich Pred. solut et funere grati und Lied vor der Thür begraben." Leichpred. H.D.Wilcke (H.D.Wilcke, son till 15/ Catharina M.) På grund av platsbrist på gravplatsen i den tyska församlingen var det vanligt, att den litauiska kyrkan användes även av icke församlingsmedlemmar.

Barn: se under 14/ Johann Murray II

12) Wilhelm Murray III, son till Andreas Murray I.

1675 1/5 föds Wilhelm Murray — slutsats av bibelanteckning.

1696 15/5 " - - hat der höchste Gott - - - beij Lucknuk an Belaroisk in Lithauen durch einen schnellen Tod - - abgefürdert" (Wilhelm M III)

Platsen Lucknuk har ej återfunnits på kartor. Av intresse kan vara att vid denna tidpunkt, då Johann M II återvänt från Schoden i Litauen och gift sig med Anna, den unge svågern vistas i Litauen.

13) Andreas Murray II

Med stor sannolikhet son till Andreas M I. Det förhållandet, att Andreas M I 1701 och 1703 i offentliga handlingar kallas Andreas M senior tyder bestämt på att en son med samma namn är aktivt verksam i Memel. Att beteckningen uppträder så sent — först då AM I nått 67 års ålder — kan bero på att AM II förut ej uppehållit sig i Memel eller på att han var relativt ung.

Vi vet, att sonen Wilhelm var född först 1675. Antar vi, att AM I lät döpa denne som sin förste son till Wilhelm efter farfar, är det naturligt, att hans eget namn Andreas gavs åt en följande son, född t. ex. 1676.

1693, 1694 och 1695 är en Andreas Murray fadder, sannolikt AM I men kan gälla AM II,

1697 blir Andreas Mohr (sannolikt AM II) Zunft-medlem,

1701—1707 skattar Andreas Murray för 1 Stätte i Memel och för 1 Stätte i Alte Dange (förort),

1707 blir AM II ålderman i Kaufmannszunft, sedan den tidigare ledningen avsatts efter rättegång och efter ingripande av kungen, Sannolikt kvarstod AM II i denna befattning till sin död.

1711 "Herr Andreas Murray ist mit der ganzen Schuhle - - Begleitung nach der Kirche beerdigt. Leich.pred. H. Diaconus" (Diaconus David Wilcke, son till 15/ Catharina Murray)

Någon hustru till AM II är ej med säkerhet känd. Då AM I:s bibelanteckningar har uppgifter om vigslar och dödsfall fram till AM I:s död 1705, och då där ej finnes någon uppgift om AM II:s giftermål, är det rimligt att anta, att, om han gifte sig, det skedde först efter 1705.

1708 påträffas för första gången namnet "Frau Dorothea Murray, geboren Gorraiski". Hon är då fadder.

Andreas M III låter döpa sin första dotter till Dorothea - - möjligen just efter en moster Dorothea, född Gorraiski; Flickans mormor hette ej Dorothea.

Andreas M III:s kusin Barbara Regina Wilcke, född Oehm, som 1719 låter döpa sin dotter till Dorothea, kan ha valt namnet efter samma moster, Dorothea Murray, född Gorraiski.

Familjen Gorraiski förekommer rikligen som Zunft-medlemmar. Mellan 1654 och 1695 vinner 10 st inträde. Mellan 1656 och 1686 var tre Gorraiskis åldermän.

Det är därför inte osannolikt, att "Frau Dorothea Murray, geboren Gorraiski" var maka till Andreas M II.

Inga barn till Andreas M II är kända. Om han var gift, blev äktenskapet troligen kort.

14) Johann Murray II, gift med Anna Murray

- 1665 6/8¹ lär, enligt släktboken, Johann Murray vara född i Memel. Uppgiften har ej kunnat verifieras, vilket kan bero på att diakonens register saknas, möjligen på att uppgiften förts i Königsbergs Burgkirches böcker, eller på att Johanns föräldrar vid denna tidpunkt vistades i Schoden.
- 1684 är en Johann Murray fadder i Memel — kan också vara Johann M I.
- 1693 blir Johann M II Zunft-medlem,
- 1694 13/7 gifter han sig med Anna Murray
- 1703 är han fadder och kallas Kaufmann alhie,
- 1703 4/12 tecknar han som svärson och "als folgender Erbe" under en handling, när Andreas M I köper hus,
- 1714 är Herr Joh. Murray Merc. fadder vid dop inom familjen Wilcke— Oehm,
- 1718 16/3 begravs Johann M II:s hustru Anna,
- 1722 21/4 "Johann Murray sel: solo mit einer Leich Rede und dem Liede vor der Thür in der Litth Kirche begrabent"

Murrayana 75, pag 2, säger — i huvudsak riktigt — Med "Johann Murray starb die Familie in Memel aus 1722"

1722 levde dock ännu i Memel Johanns yngsta dotter Catharina Elisabeth.

Barn till Johann och Anna Murray

Andreas, född i Memel 1695 9/8 (uppgift om dop ej anträffad i bevarade kyrkböcker)
Anna, född mellan 1696 och 1702,
Catharina Elisabeth, född mellan 1697 och 1702, i varje fall efter Anna,
John, född 1709 2/4.

15) Catharina Murray, syster till Johann Murray II.

- 1682 är Jungfru Catharina Murray fadder,
- 1682 eller 1683 gifter hon sig i Memel med David Wilcke. Enligt Wilkinsboken är David Wilcke född i Memel 1649 eller 1650. 1674 blev "David Wilcke aus Kurland" Zunft-medlem. En lista från 1615 över skotska köpmän i Preussen upptar bl.a. Cl Wilcke, Chas Willke, Conrad Willke och Jac Willkis. David Wilcke handlar med textilier från Amsterdam och äger ett bryggeri i Memel. Han blir senator 1692, senare domare och slutligen vice borgmästare i Memel. Han skall ha stått väl hos guvernören Otto Magnus Graf von Dönhoff. David Wilcke dör 6/1 1711, sannolikt i pesten.

Tio barn föds i makarna Wilckes äktenskap (kusiner till Andreas Murray III):

- 1683 eller 1634 Anna Catharina, gift 1700 med J.G.Tilius, kyrkoherde i Lappienen (Ost.Pr.)
- 1684 ett barn
- 1685 David Wilkins, teol. stud. vid Königsbergs universitet 1700, magister 1704, resor utomlands till Rom, Wien, Paris, Amsterdam (!), Rostock och Oxford. Orientalist med kunskaper i arabiska, hebreiska, koptiska, armeniska och kaldeiska. Förvägrades Master of Arts -graden i Oxford 1712 men blev teol. doktor i Cambridge 1717. Placerades av ärkebiskopen av Canterbury 1717 som bibliotekarie i Lambeth Palace,

---

¹ I originalet till denna utredning står det 16/8, men i släktboken står det 6/8.

dennes Londonresidens, där han under tre år gör att uppskattat katalogiseringsarbete. Professor i arabiska 1724. Gifter sig 1725 med Margaret Fairfax, dotter till 5. Lorden Fairfax. Besöker Memel 1729. Död i England 1745. Inga barn.

Det förefaller rimligt, att vår Andreas M III har inspirerats till studier och resor av sin 10 år äldre kusins verksamhet. Han kan väl tänkas ha besökt honom under sin Englandsresa 1713.

1686 en dotter,

1688 Wilhelm. Studerade teologi i Wittenberg, fil. mag. 1704, assessor vid fil, fakulteten 1706, diakon vid stadskyrkan i Memel 1709 - 1745. Teologie dr 1710. Värdefulla insatser under pesttiden i Memel 1709 - 1711. Enligt Wilcke boken en av Memels förmögnaste invånare, särskilt efter sitt 2. gifte. Gift 1. 1710 med Sophia Elisabeth Lehman, dotter till kyrkoherden i lith. kyrkan. Gift 2. 1726 med Anna Dorothea Bönitz, dotter till Schöppenmeister Chr. Bönitz. I första äktenskapet 3 barn i det andra ett.

1689 Jacob. Blir Zunft-medlem 1714, sedermera älderman och Gerichtsverwandter. Gifte sig 1. 1713 med sin kusin Barbara Maria Wilcke, dotter till hovrättsadvokaten i Königsberg Johan Friedrich W. I detta äktenskap föds en dotter och två söner. Första hustrun dör 1719. Gifter om sig 2. 20/5 1721 med sin kusin på mors-sidan, Johan Murrays II yngsta dotter Catharina Elisabeth Murray "nach 1 bis 3-mahligen proclamation im Hause auff königl. Befehl und Consens wegen der nahnen Freundschaft". I detta äktenskap intet barn. Jacob dör 1721.

1690 Friedrich. Blir 1714, samma år som Jacob, Zunft-medlem. Senare Stadtswäger i Memel. Gift 1713 med Barbara Region Oehm, dotter till Ratsvarwandten, Herrn .Gottfried Oehm, också troligen dotter till Maria Oehm, född Murray (och då kusin till Andreas M III). I äktenskapet två döttrar. Friedrich dör 1742.

1711 7/1 dör Catharina Wilcke, född Murray, en dag efter sin man (pestoffer?). Båda begravs utan ceremonier i tyska stadskyrkan 9/1. - - - 1711 22/1 hålls minnesgudstjänst över dem båda. Den bortresta guvernören representeras av kommandanten Charles de Brion, baron de Lux. Ett tryckt liktal föredras av fästningssekreteraren Radzki. 6 st. skilda tryck ges ut i samband med minnesgudstjänsten. Ett av dessa har A. Murray, Phil. stud. (Andreas Murray III) som en av fyra "Stifter der Gedichte".

16) Anna Murray, gift Menorgem.

1684 och 1686 är en jungfru Anna Murray fadder - kan också vare Anna Murray, Jacobs dotter eller Anna Murray, gift med Johann Murray.

1688 döps en son till Anna Menorgem, f. Murray, varvid Andreas Murray, sannolikt AM I är fadder.

1693 är Anne Menorgem, f. Murray, fadder.

Anna Menorgem har här placerats i generation C. Hon torde vara född senast 1672 (får barn 1688)

För andra, som förts till generationen C gäller,

Maria (10) får tre barn före 1699

Anna (11) får barn 1695—1709

Catharina (15) får barn 1683(84)—1680

Johann (14),f. 1665, får barn 1695—1709

Anna, g.m. Knopf (17) f. 1665 gifter sig 1689.

Det kan därför te sig naturligt att hänföra Anna Menorgem f. Murray, till samma generation. Hon kan ej vara dotter till AM I eller till Jacob, då båda har andra kända döttrar med namnet Anna. Hon skulle kunna vara en syster till syskonen Catharina och Johann. Hon kan vare en dotter till Wilhelm M I.

Det kan ej uteslutas, att hon tillhörde generationen B, dit Elisabeth Murray, gift Fenton, hänförts. Elisabeth föder barn mellan 1682 och 1693. Någon mera Anna Murray finns ej i denna generation. Det kan ej uteslutas, att Anna Murray, gift Menorgem, är ett av de senare barnen till Wilhelm I.

17) Anna (Catherine) Murray, gift Knopf

1665 döpes Jacob Myraeus och fru Marias dotter Anna Catharina Johanniskyrkan i Memel, med bl.a. (som nr 6 i ordn) W Murray och (som nr 9 i ordn.) J. Maria samt (som nr 10 i ordn) Diac. uxor, som tre av tolv uppräknade faddrar.

1680 tar Wilhelm II Anna Murray till styvdotter,

1689 gifter sig Anna Murray, Jacob Murrays i Johannisburg (Schoden) efterlämnade, "Wilhelm Murrayen, alihi B.u.K., seit 9 Jahren treue Pflgetochter" med Adam Knopf, Fourir vid Överstens kompani.

Generationen D.

18) Andreas Murray III.

Genom uppgifter bl.a. i biografisk litteratur liksom genom breven i Murrayana är AM III:s levnadslopp väl känt. I korthet kan det tecknas sålunda:

Född 9/8 1695 i Memel. 1710 till universitetet i Königsberg; studerat "Weltweisheit, Mathematik, Sprachkunde und die Theologie"; 1715 till Jena; 1717 magister; disputerade med avhandlingen "de Kinensis", tryckt i Hamburg och tillägnad fadern, köpmannen i Memel Johann Murray, släktingen (agnatus) köpmannen i Danzig Th. Murray och välgöraren, köpmannen i Königsberg Edw. Collins; började 1718 en bildningsresa till Hamburg och England och vände åter till Tyskland 1719; disputerade vid universitetet i Kiel med avhandlingen "de Deo ex voce animalines demonstrando"; 1725 präst "beim adelischen Cony, zu Schleswig und bei der Kirche zu Haddeby"; 1725 gift 1. med Lisa Catherine Stricker, dotter till Justitzrath Otto Stricker och Friedrike Margaretha Förtscher; 1735 präst i Tyska församlingen i Stockholm; 1735 23/10 gift 2. med Johanna Christiane Golitz; pastor primarius i Tyska församlingen; död 26/11 1771.

Se i övrigt "Släkten Murray" och Murrayana. Domprosten Robert Murray har bl.a. genom studier i Haddeby fullständigat vår bild av Andreas M III.

19) Anna Murray, gift Nicolai, dotter till Johann M II

Född efter 1695 och före 1702; gift 5/11 1717 med Gottfried Albrecht Nicolai, kyrkoherde i Legitten 1722—1748.

1717 är Anna Nicolai, f. Murray, fadder i Memel vid dop av en son till Jacob Wilcke och hans. första hustru.

G.A. Nicolai dog 1747, Anna Nicolai, född Murray, 1760.

Barn:

en dotter, gift 1751 Lilienthal

en dotter, gift 1755 m. Herr Glagau, Stadtsrath i Königsberg.

20) Catharina Elisabeth Murray, yngsta dotter till Johann M II

Föddes 1696 eller före 1709; gift 1721 20/5 med sin kusin Jacob Wilcke, ålderman och "Gerichtsverwandter" - - - "auf Königl. Befehl und Consens wegen des naher Freundschaft".

Jacob Wilcke, som hade varit gift förut med Barbara Maria Wilcke, dog under 1721.

1722 eller troligen 1728 13/5 gifter Catherine Elisabeth om sig med köpmannen i Memel Joh. Christoph Jordahn; denne blev Zunft-medlem 1718 och ålderman 1737.

Catharina Elisabeth hade inge barn.

21) Johann (John) Murray III, son till Johann M II

1709 2/4 döps Johann M.

1718 14/2 "H. Murrayen Söhnln funere fiat a einem Lied vor der Kirche mit einer Rede in der Lith. Kirche begraben".

Tillägg till uppgifterna i Kap. I

I Väst. och Ostpreussen möter namnet Murray under här aktuell tid några gånger utan att något samband kan påvisas med våra Memel-Murrayare. Bland annat är följande känt:

- 1) En Jacob Murray är kyrkoherde i Preussisch Eylau 1616 — 1637,
- 2) En Helena Murray gifter sig i Danzig 15/2 1652 med Fridries Brandis,
- 3) I Memel får 1696 Thomas Martin Murray från Skottland sonen Wilhelm Murray. Denne gifter sig med en Douglas, blir Kaufmann och Rathsherr och får en son som 15/11 1718 döps till Wilhelm,
- 4) i Memel är en Hauptmann Murray fadder 25/5 1700,
- 5) I Memel blir 26/8 1710 änkan "Fr. Morrin nebst ihrer Schwesterkind mit der ganzen Schul aller Glocken und Lied vor der Thür beerdigt" (Lith Kirche)
Denna änka kan möjligen ha varit gift med Wilhelm M II. eller med Christian M, om vilka vi ej vet huruvida de varit gifta. Om Wilhelm M II saknas uppgifter efter 1707. Hon kan också vara änka efter den under punkt 3) härovan nämnde Thomas Martin Murray, som ej hör samman med våra Murrayare.

II. Thomas Murray i Danzig – "agnatus"

Andreas Murray III tillägnade sin i Hamburg 1717 tryckta avhandling "Preussias civitatem mercatoribus Dn (dominus) Edw. Collins, Regiomonti, Dn J. Murray, Dn Th. Murray, Gedain, Patronus, Parenti et Agnato".

Th Murray, köpman i Danzig, betecknas med uttrycket agnatus, d.v.s. släkting på fars sida (jfr agnatisk tronföljd, uteslutande på den manliga linjen och kognatisk tronföljd, även på den kvinnliga linjen).

Det finns icke skäl att bestrida, att det här är fråga om den Thomas Murray, om vilken Andreas Murray III talar i ett brev 27/3 1759 (se nedan Kap. IV). Där sägs, att det fanns en gammal man i Danzig, Tho. Murray, hos vilken Andreas hade bott, och som hade två söner, Alexander och Thomas.

För en Thomas Murray är en familjegrav känd i Peter und Pauls-kyrkan i Danzig med årtalet 1690. Intet hindrar, att denna grav färdigställdes nämnda år för en medlem av Thomas Murrays familj, kanske för hans hustru, men att Thomas Murray levde vidare.

En Thomas Murray gifter sig i Danzig (Peter und Pauls Treubuch) 22/2 1668 med jungfru Elisabeth Burnet, seel Jacob Burnets efterlämnade dotter. I bördsbrev i Danzig uppges 1652 Jacob Burnet från Aberdeen vara son till Thom. Burnet, dominus a Campell, och Margaretha Keith.

1681 uppges i bördsbrev Ths Murray vara son till "Al. Murray, late Merchant in Aberdeen" samt Cath. Cullen.

Petar und Paul var den kyrka, som de reformerta skottarna i Danzig i regel tillhörde. Omkring 1692 blir en Thomas Burnet "Preacher of the Presbyterian Church of S:t Peter and S:t Paul" och "first preacher of the Scottish congregation".

De ovan nämnda uppgifterna om Thomas (Ths) Murray i Danzig kan alla hänföra sig till Andreas M III:s "agnatus".

Om Thomas Murray var född (kanske i Aberdeen) omkring 1642, kan han ha gift sig vid 26 års ålder och ha varit omkring 75 år, när Andreas M tillägnade honom sin avhandling.

De "engelska" köpmännen Scarlet och Collins uppges ha försökt 1685—1686 att med stöd av kurfursten driva upp handeln på Königsberg.

III. Murray's of Cobairdy

Sir Ian Montcreiffe of that Ilk, som visat stort intresse för författarens försök att klara ut vår släkts samband med Murrays i Skottland, har ansett anledning föreligga att studera familjen Murray's of Cobairdy öden under tidigt 1600-tal.

Denna familj skrev sig redan 1414 "of Cobairdy", vilket är ett gods, beläget 5 à 6 mil nordväst om Aberdeen och ca 5 kilometer nord nordost om Huntly.

I slutet av 1500-talet är medlemmar av familjen också borgare i Aberdeen. Efter 1614 lämnar Murray's Cobairdy. Följande är ett sammandrag av vad vi känner om familjen dessförinnan.

1414 är Patrick Murray of C. vittne på en handling.

1472 fungerar Andrew of C. som domare. Hans sigill visade tre Murray-stjärnor med ett differenstecken i mitten.

Andrew's efterträdare Patrick M. of C. dog 1504. Alexander of C. tog över egendomen efter sin far 1505.

James M. of C., sannolikt sonson till Alexander, gifte sig med Agnes, äldsta dottern till John Gordon, 2:nd of Cluny och sonsonson till förste Earlen of Huntly. Detta släktskapsförhållande kan förklara, att han och brodern Alexander båda stred på George Gordons, den 4:e Earlens av Huntly, sida i slaget vid Corrichie 1562 mot drottning Mary eller snarare mot hennes halvbror Earlen of Moray. Huntly dog omedelbart efter slaget och hans son John avrättades. Bröderna Murray innefattades i en benådning, som Huntly's yngre son George, den nye earlen, lyckades vinna för sig och sina vänner 1567.

James efterträddes av Alexander M. of C., som blev borgare i Aberdeen 1581. Tillsammans med Patrick Gordon är han 1608 kurator — förmyndare för en yngling mellan 14 och 21 år gammal — för en Alexander Murray.

Alexander M. of C. hade två söner James och Francis, som i februari 1613 ställdes inför rätta (Privy Council) för att stå till svars för våld mot en kyrkans tjänare Gilbert Leslie.

Senast 1633 har Cobairdy en ny ägare Alexander Burnet, en yngre son till Burnet of Crathes.

Crathes Castle är beläget omkring 20 km västsydväst från Aberdeen. På en släkttavla i slottet kallas en yngre son 1630 Burnet of Cobairdy. Vid besök 1968 uppgav den för visning ansvariga damen, att ett släktarkiv skulle ordnas på slottet och hållas tillgängligt för forskare.

Murray of Cobairdy var med bland undertecknarna av åtminstone den ena av de skriftliga överenskommelser som träffades inom clanen Murray 1586 och 1598. Lairder Murray från olika delar av Skottland kom därvid överens om att samverka för skyddat av de egna familjerna, deras egendom och folk, mot yttre fiender och att överlämna ledningen till vissa Murray-lairder under ordförandeskap av Murray of Tullibardine, vars ställning som clanen Murray's huvudman därmed bekräftades.**)

Någon direkt forskning för att finna relationer mellan Murray's of Cobairdy och de till Danzig-Memel utflyttade Murrayarna har ej utförts. Intressant är förhållandet, att en ung Alexander M. tycks finnas i Aberdeen — eller i trakten — 1608, liksom att namnet på Cobairdys nye ägare, Burnet, går igen hos Thomas Murray's i Danzig hustru Elisabeth Burnet, dotter till Jacob Burnet från Aberdeen.

IV. Äldre uppgifter om samband mellan vår familj Murray och Skottland

Familjens vapen

J. Chr. Strodman: Geschichte jetzt lebende Gelehrter (Zelle 1745)

Om Andreas Murray (III):

”Seine Geburtsort ist Memel in Königreich Preussen. Hierselbst fingen sich die Tage seiner Wallfahrt 1695 den 9 august an. Er hatte zum Vater den Herrn Johann Murray, einen Kaufmann.

Es sind doch andere Gelehrte dieses Namens bekannt, in sonderheit Engländer. Ob selbige aber ursprünglich von einem Stammvater herkommen oder nicht, kan ich nicht versichern und es liegt auch nicht daran, weil wir einen Gelehrten nicht sowohl nach seinen Geschlecht als viel mehr nach seinen Wissenschaften und Schicksales betrachten.”

J.A.A.Lüdcke: Dissertio historiae de ecclesia teutonica - (Uppsala 1791)

Andreas Murray “- - e familiae veteri nobili Scotiae, Cromwelli tempore a Britannia in Poloniam et Preussiam emigranta eriundas”.

Friedrich Schlitchegroll, Necrolog 1792

Familjen har fått sitt vapen, tre stjärnor i blått fält, från den skotska familjen.

Andreas M (III) var “aus Nomal gebürtig, der Vater der selben hiess Johann Murray und seine Mutter war ebenfalls eine geborene Murray. Beider Grossvater von welchen der eine Offiziar von vornehmer Range war, hatten während Cromwellscher Unruhen Ihr Vaterland verlassen und sich mit den Ihrigen in Polen und Preussa wieder gelassen.”

Carl Friedrich Rothlieb: Matrikel över dem av Svea Rikes Riddersmän och Adel som ifrån år 1807 till närvarande tid blivit introducerade (Stockholm 1818).

Om Gustaf Murray, adlad 19/11 1810, introducerad 14/3 1812 sägs här bland annat:

“Samma år den 19 nov upphöjd i Adligt stånd med bibehållande af sitt förra namn och Släktens gamla vapen”.

***) Här torde avses Sir John Murray of Tullibardine, död 1613, vilken 1583 hade ärvt sin far och farfar och 1590—1592 var MP för Perthshire. Han blev 1604 Lord Murray of Tullibardine och 1606 Earl of Tullibardine, Lord Murray, Gask and Balquhider; gift 1576 med Catherine, dotter till David 2:nd Lord Drummond. (Heraldry of the Murray's)

“ Son af kyrkoherden - - - Doctor Andreas Murray - - -“

“ Ätten är gammal och härstammar ifrån Grefskapet Perth i Skottland, där en Malcolm Murray lefde omkring 1250 och anses för ättens stamfar. Hertigarna af Athol, Grefvarna Dunmore och Baronerne Elibank i Skottland föra ännu namnet Murray, äfvensom Grefvarna Mansfield i England och sex baronet-ätter i England och Skottland”

“ En gren av denna släkt flyttade under Cromwells regering till Preussen, hvarifrån den i Sverige leder sitt ursprung och som alltid har fört i Sigillet tre femuddiga Stjärnor i blått fält, som är den gamla Murrayska ättens stamvapen.”

“ Johan Murray, född 1665 den 6 aug, död 1721, Egendomsägare i Preussen (vars fader kom till Preussen) gift med sin Frände Anna Murray, var farfader till Biskopen, Doctor Gustaf Murray”.

Andreas Murray (III) skriver i brev till Johann Philip Murray 27/3 1759, när denne frågat om släkten;

“ In Danzig war ein Tho. Murray, der ein alter Mann war und bei dem ich logiert habe. Der hatte zwei Söhne, Alexander und Thomas. Der Alexander ist in Königsberg als ein Kaufmann gestorben. Ob der Thomas, der Schlechte Oaconomie geführet, noch in Leben sei, habe ich nicht erfahren können. Sonsten findet men von der Namen Murray Nachricht in Nisbeths Lyst of Heraldry. Die eigentliche Genealogie weiss ich nicht. Genug, dass wir auf der Walt was Guten tun, und dass wir Gott bekant sein.”

Avslutningen på Andreas' Murrays brev tyder på, att han själv inspirerat de liknande reflektionerna i Strodtmans verk av 1745.

Trots sin bristande kännedom om den egentliga genealogien —vilken säkert är vanlig bland emigranter förr som nu — tycks Andreas M. III dock räkna med ett sammanhang med de skotska Murrayarna, vilket han ju också demonstrerade genom att nyttja ett Murray-vapen, redan innan han kom till Sverige. Att han ej nämner om tidpunkt för utflyttningen eller om släktskap mellan sin far och sin mor kan bero på att kunskapen härom varit allmän inom familjen.

1751 talas om “Cromwells tempore”, 1792 om “Cromwallschen Unruhen” och 1818 om “Cromwells regering”.

“Cromwells tempore” och “Cromwellschen Unruhen”, de båda äldre tidsangivelserna, är vidare och kan täcka tiden från inbördeskrigets början i England 1642, möjligen omfatta hela Montrose's krig 1640—1644, hans landsflykt 1645—1650 och hans sista strider i Skottland 1650. Däremot borde “Cromwells regering” syfta på direktoratet 1653—1658.

Med hänsyn till den allmänna osäkerheten och bristen på precision — ingen uppgift före 1791 (!) om tidpunkt för utflyttning — i här relaterade källor med deras tidsangivelser torde det vara motiverat att räkna med ett de åsyftar en överflyttning, som har skett någon gång mellan tiden för inbördeskrigets utbrott i England 1640 och Cromwells bortgång 1658, möjligen kan man gå tillbaka ända till oroligheternas början i Skottland efter kungens kröning 1633. Inträderna i Memels Kaufmannszunft av Wilm Moray aus Schottland omkring 1648 och Alexander Murray omkring 1654 infaller båda under den period, som rimligen kan betecknas som “Cromwells tempore” eller “während Cromwellschen Unruhen.”

Familjevapnet.

Familjevapnet, ritat av Anna-Stina Murray, f . 1881, d. 1948

Vi känner det sigill, som Andreas Murray III använde, redan innan han 1735 flyttade till Sverige. Det är för släktens medlemmar välkänt: i blått fält tre silverstjärnor — dock med sex uddar — åtskilda av en böjd sparre av silver. Skölden är krönt av en öppen hjälm med tre strutsfjädrar.

Det var ej ovanligt på 1700-talet, att "lärde" nyttjade vapen i kraft av sin sociala status, även om de ej tillhörde en vapenberättigad familj. Andreas Murray gav dock sin äldsta dotter Margaretha Dorothea en signetring med ett identiskt vapen. Vid sidan av vapnet är graverade bokstäverna M D och M. Kanslidirektören Carl Murray innehade denne ring och har lämnat uppgiften, att den skänktes av Andreas Murray till dottern. Den ägs nu av Dorothea Hårleman, född Murray. Såväl Andreas Murrays gåva som i viss mån bruket av öppen hjälm tyder på att Andreas Murray betraktade vapnet som familjens, ej endast sitt eget.

Frågan om släktvapnets rätta utformning behandlas i ett brev av den 16/7 1779 från Gustaf Murray till hans äldre bror Johan Andreas Murray. Vid denna tidpunkt är Johan Andreas 39 år och sedan 15 år professor i Göttingen, Gustaf, sedermera biskop, är 32 år och hovpredikant hos kungens bror hertig Carl. Den yngste brodern Adolf, som nämnes i brevet, är 28 år och sedan 4 år professor i Uppsala.

Gustaf skriver i detta brev:

Då vår familie så länge och med så goda skäl nyttjat adelig hjälm i Pitschaft (sigill), har aldrig hjälmen på Bror Adolfs Pitschaft behagat mig och har jag ock nu icke därutinnan wid ditt följt det uppgivna modellet. Det kunde en tid komme, då vi icke skulle vilja hefva ändrat våra förfäders bruk. Hjelmen och Plumerna kröns således åtar i ditt Pitschaft, men för övrigt har jag alldes åtlydt dina ordres - - -"

Att den yngre brodern avstått från den öppna hjälmen torde hänga samman med att en kunglig förordning av 1762 hotade den med dryga böter, som utan att vare greve, baron eller adelsman prydde sitt vapen med öppen hjälm.

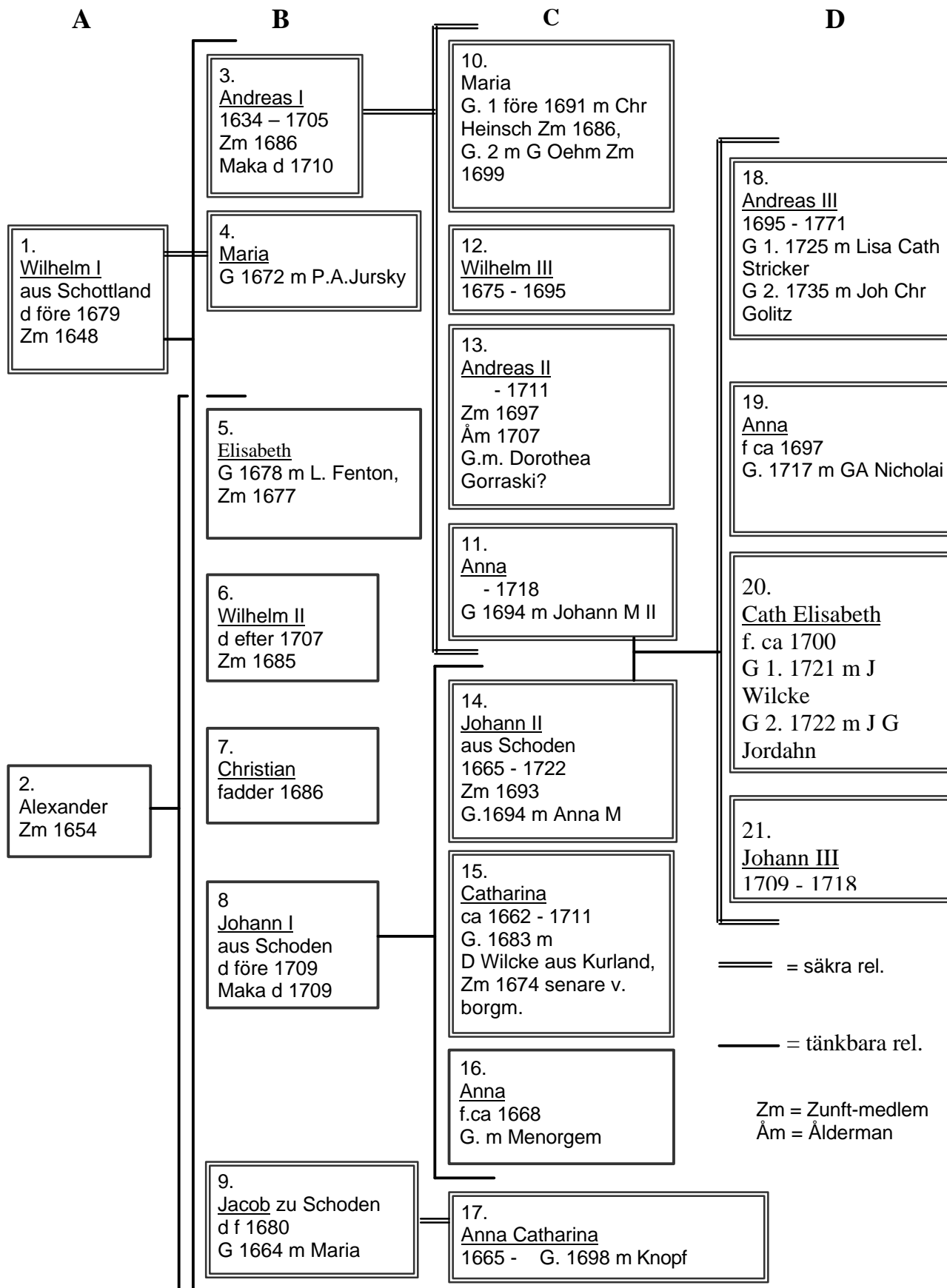
Vi vet att Andreas M III:s far Johan M II (f. 1665) och morfar Andreas M I (f. 1634) båda använda pitschaft vid undertecknande av handlingar, t. ex. köpekontraktet av 1703, men vi känner ej sigillens utseende. Gustaf Murrays uttalande i brevet om "våra förfäder" borde bygga på vetskap om att hans far ej var den förste som använde familjevapnet.

Av visst intresse för frågan om släktens vapen kan följande förhållanden vara:

- 1/ Den ovala sköldformen i Andreas' sigill förekommer stundom i Skottland på 1500-talet och senare,
- 2/ Antalet uddar på stjärnorna, 5 el. 6, varierar ofta på skotska Murray-vapen,

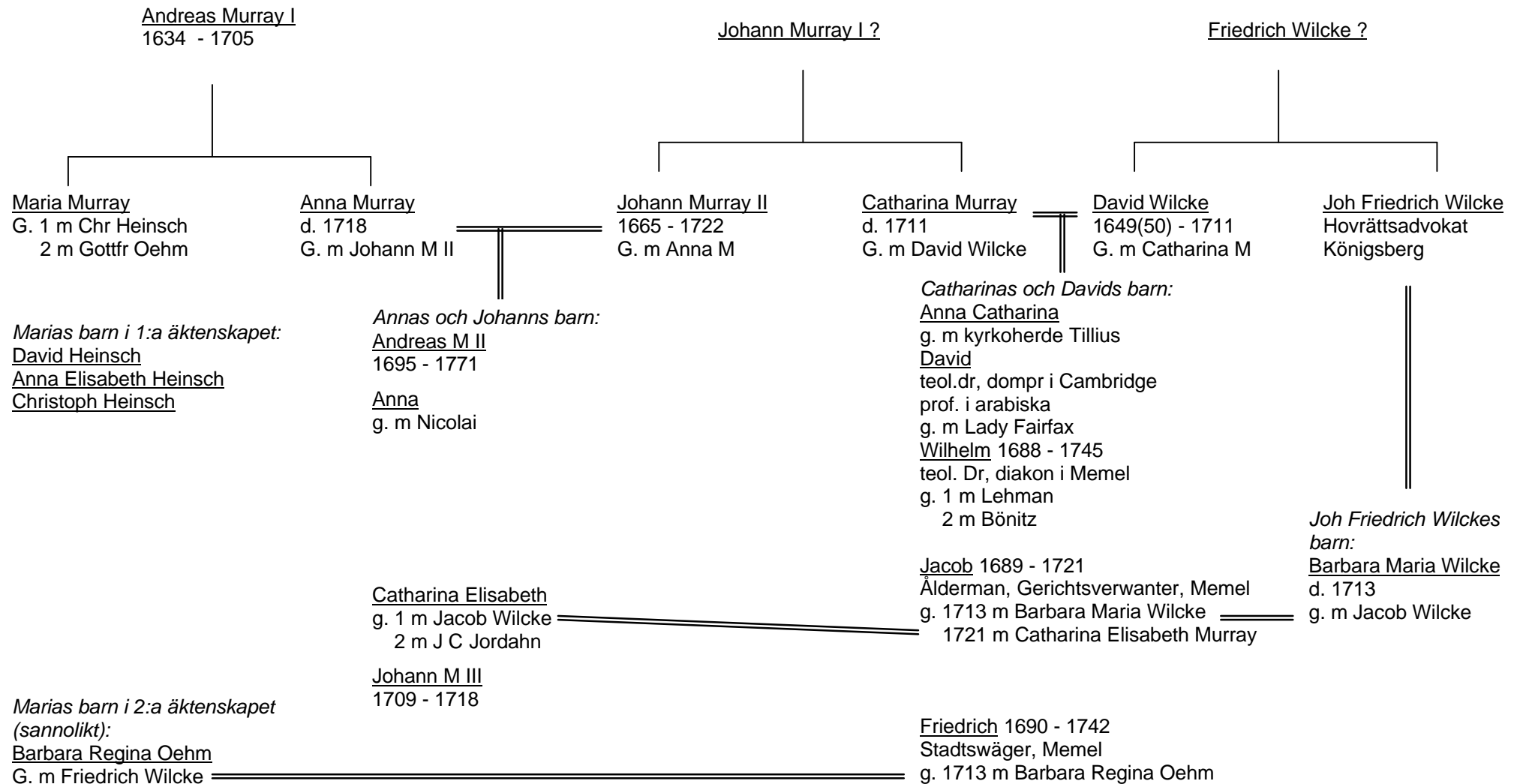
- 3/ Sparren i vapnet gör intryck av vederhäftighet; i Skottland är endast huvudmannen berättigad att föra grundvapnet oförändrat,
- 4/ Inom familjen Wilcke förekommer ett borgerligt vapen: en fyrdelad sköld har i 1. och 4. kvarteret tre sexuddiga stjärnor (!); färgen framgår ej. Detta vapen har, såvitt vi vet, först nyttjats 1732 av diakonen D. Wilcke, son till Johann M II:s syster Catherine Murray,
- 5/ En Thomas Murray i Danzig, som väl kan vara den "agnatus" till vilken Andreas M III dedicerar sin avhandling, har en variant på Murray-vapnet på sin familjegrav.

Bilaga 1: Översikt över Memel-Murrayarna

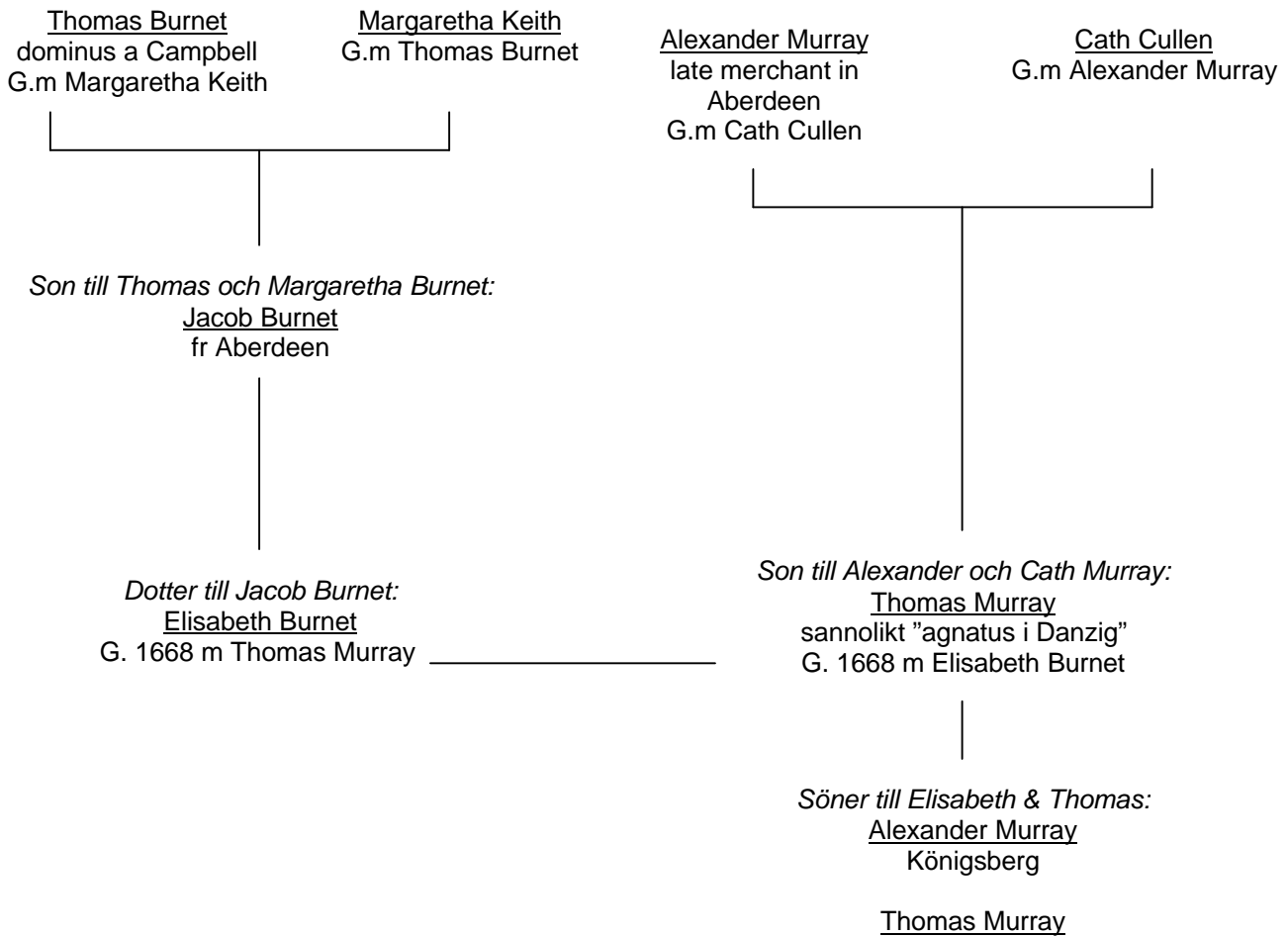
Bilaga 2: Relationer Murray-Wilcke

Familjerna ej fullständigt redovisade

Bilaga 3: Sannolika relationer för Thomas Murray, "agnatus" i Danzig

Bilaga 4: De politiska förhållandena i stort i Ost- och Västpreussen under tiden 1630 - 1730

När Gustaf II Adolf 1623 tvang sin kusin Sigismund III I Polen att gå med på ett sexårigt stilleståndsavtal, rådde följande förhållanden vid Östersjöns sydöstra kust.

Direkt under den polske kungen löd vad som numera kallas Västpreussen. Den viktigaste staden, den mäktiga f.d. Hansastaden Danzig åtnjöt under kronan såväl religionsfrihet som en betydande ekonomisk självständighet.

Direkt till Västpreussen gränsade det polska området kring Elbing, f.d. Hansastad. Öster därom följde biskopsdömet Ermeland, med städerna Braunsberg och Frauenberg. Det löd också under polska kronan.

Resten av östra Preussen utgjorde ett hertigdöme, Preussen, sedan 1618 med Hohenzollrarna i Brandenburg som hertigar. 1629 var Gustaf Adolfs svåger, kurfursten Georg Wilhelm, under den polske kungen hertig av Preussen. Huvudstad var den f.d. Hansastaden Königsberg. Till hertigdömet hörde också städerna Pillau och Memel.

Samogitien kallades området närmast norr om Preussen. Som en del av Litauen hade det tidigare kommit under den polska kronan. Dess kuststräcka vid Östersjön var kort. Ett stycke innanför kusten, vid vägen från Memel till Libau, låg omedelbart söder om gränsen till Kurland en ort Skuody, som omdöpts till Johannesburg, men som på tyska ofta kallades Schoden.

Hertigdömet Kurland norr om Samogitien var ett ärftligt hertigdöme under polsk överhöghet. Vid dess kust låg städerna Libau och Vindau.

Under tiden för stilleståndet skulle Livland lyda under Sverige, som också under denna tid ägde att upphöra tull i handelsstäderna Elbing, Braunsberg, Frauenberg, Pillau och Memel. Ett svenskt generalguvernörskap skötte förvaltningen av dessa städer och närmast kringliggande land.

En separat överenskommelse med Danzig gav Sverige favörer även i denna stad.

1635 utrymde Sverige dessa polska erövringar utom Livland. Under Karl X Gustafs polska krig berördes hertigdömet Preussen av operationerna åren 1655 och 1656. "Den store kurfursten" Fredrik Wilhelm lyckades genom en smidig utrikespolitik utverka suveränitet som hertig av Preussen först, 1656, av Karl Gustaf, sedan, 1658, av Johan Kasimir. Därmed utgick Ostpreussen utom Elbing och Ermeland ur det polske riket. Sverige behöll Livland.

Den store kurfurstens son Fredrik lät 1701 kröna sig i Königsberg till konung "i" Preussen. Hans efterträdare Fredrik Wilhelm regerade 1713-1740.

Med Johan Kasimirs död 1668 utgick Vasa-ätten i Polen. Efter honom valdes 1669 Michael Wiesniowietzky, 1674 Johan Sobietzky och 1697 August den starke av Sachsen till polska kungar.

Den senare biträdde som sachsisk kung den dansk - ryska alliansen mot Sverige och anföll 1700 Riga från polskt område. Under Karl XII:s motoffensiv mot Kurland 1701 sändes detachment in i Samogitien bl.a. till Schoden.

De svenska operationerna 1702 - 1705 berörde i huvudsak icke det suveräna konungariket Preussen, men till Västpreussen, Elbing och Ermeland förlades huvuddelen av den svenska hären vintern 1703—1704.

August fann sig 1706 tvingad avsäga sig den polska kronan och erkänna den redan 1704 valde Stanislaus Leczynsky som sin efterträdare.

Efter Poltava återvann August ned rysk hjälp kronan.

De religiösa förhållandena i Polen omkring 1630 kan schematiskt tecknas sålunda.

Polens huvuddel var liksom kungahuset romerskt - katolskt. Genom den Tyska orden hade reformationen genomförts i stora delar av Väst- och Ostpreussen samt i Baltikum. Sålunda var hertigdömet Preussen protestantiskt, ehuru hertigfamiljen var reformert. Protestantiska var också Kurland och Livland. Samogitien hade förblivit romerskt - katolskt liksom Litauen i övrigt.

I det polska Preussen (Västpreussen) var befolkningen delvis romersk - katolsk, delvis protestantisk. I Danzig rådde religionsfrihet och huvuddelen av befolkningen var protestantisk. Biskopsdömet Ermeland var romerskt - katolskt.